

CHRÉTIEN BREUKERS

ROMAN

LOT

CHRÉTIEN BREUKERS

LOT

Voor Martha en Tamar

Ter nagedachtenis aan Joris van Groningen (1962-2013)

And I know you're hurting
And I can't be there for you
And I know you're hurting
And I can't be there no more

TINDERSTICKS

Het lot schudt de kaarten en wij spelen.

ARTHUR SCHOPENHAUER

Hoe hebben wij de zee kunnen leegdrinken? Wie gaf ons de spons, om de hele horizon uit te vegen? Wat hebben wij gedaan, toen wij deze aarde van haar zon loskoppelden? In welke richting beweegt zij zich nu? In welke richting bewegen wij ons? Weg van alle zonnen? Vallen wij niet aan één stuk door? En wel achterwaarts, zijwaarts, voorwaarts, naar alle kanten? Is er nog wel een boven en beneden? Dolen wij niet als door een oneindig niets?

FRIEDRICH NIETZSCHE

1

Ik zat op de middelbare school en las *Walging* van Sartre. Ik herinner me bijna niets van dat boek, maar ik weet wel nog dat ik het hoofdpersonage, ondanks zijn walging, zo middelmatig vond. Wat ik toen nog niet besepte was dat middelmatigheid en walging tweelingbroers van elkaar zijn.

Later werd ik zelf schrijver. Net als Sartre, maar dan anders. Een mooi vak, schrijver. Je kunt thuis blijven.

Ooit nam ik mij voor een boek te schrijven over een zelfmoordenaar die er toch maar van afziet. Een heilloos plan, dat boek, boordevol clichés. Mijn vriend, die ik hierover inlichtte, vroeg spottend of ik weer stiekem mijn boeken van Sartre en Camus aan het herlezen was.

Hij schreef me: ‘Blijf sowieso uit de buurt van Sartre en Camus. Op papier, met verwijzingen en citaten, maar ook als “researchmateriaal”. Enerzijds is het ouwe koek, waardoor jonge lezers er niet mee uit de voeten kunnen en ouderen je

al snel van oubolligheid zullen betichten. En anderzijds, en veel belangrijker: zo gedateerd als het zijn mag, dat gedachtegoed, het is nog altijd zo besmettelijk als de pest, het kruipt tóch onder je huid, en je wilt géén Sartre-epigoon worden, of zelfs maar de verdenking daarvan op je laden (omdat Sartre behoudens enkele passages in *Walging* nooit iets van literaire waarde heeft geschreven), en al helemáál geen Camus-epigoon, want Camus was een veel te groot genie, ook stilistisch, om te emuleren. Red je niet, leidt alleen maar tot frustratie en zelfverachting.’

Mijn vriend kijkt niet op een woord meer of minder.

Mijn hele leven was ik *gewoon*, met pieken en dalen waar die nu eenmaal voorkomen, en met een smaak die, hoezeer ik ook tegenspartel of denk tegen te spartelen, het gemiddelde weerspiegelt, al hou ik mezelf voor dat ik een randje excentriciteit bezit.

Mijn leven, de bijna achtenveertig jaar die ik tot 10 maart 2013 op de wereld had doorgebracht, was geen succesverhaal, maar ook geen tranendal. Tot het lot toesloeg. Of Het Lot? Ik won de jackpot van de loterij: 26,6 miljoen euro.

Ik deed eerder die dag iets wat ik mijn hele leven nog nooit had gedaan. Net voor het sluiten van de verkoop, om een uur ’s middags, kocht ik bij de Primera een lot, in een opwelling.

De sigarenboer vroeg: ‘Met jackpot?’

Ik zei: ‘Ja.’

Even voor middernacht keek ik op de website van de loterij of ik een prijs had gewonnen.

Daar zat ik, met een lot van 26,6 miljoen euro, en de brandende vraag: Wat moet ik met dat geld, dat nog niet eens op mijn rekening stond, maar wel werd gerepresenteerd door een stukje papier, waarin het als belofte straalde.

Bijna onmiddellijk besloot ik mij van het geld te ontdoen.

Natuurlijk overwoog ik eerst om het lot te vernietigen. Dan kon het bedrag niet worden geïncasseerd en kwam het ten goede aan de volgende jackpot, die van april. Maar, bedacht ik, de organisatie achter het kansspel zou natuurlijk niet rusten voordat er was uitgezocht waar het lot was gekocht, en dan zou ik weliswaar niet worden ontmaskerd als de sukkel die een winnend lot had vernietigd, maar dan zaten ze me toch dicht op de huid.

En wat als de sigarenboer zich achteraf zou herinneren dat ik, die man die er een beetje apart uitzag, een lot had gekocht... Misschien had de man wel een fotografisch geheugen, je kon het niet weten.

Er zat niets anders op: ik moest het geld zelf incasseren.

Incasseren en opmaken; pas als ik het geld helemaal had uitgegeven, weggemaakt, zou ik vrede hebben met deze bizarre winst, die als een komeet op me was neergekomen. Zolang ik dat geld had was ik eraan gebonden, als een slaaf aan een schandpaal, of als een hondje aan een lantaarnpaal voor de supermarkt.

Ik had een lot gekocht in een opwelling, niet in de hoop op het absurde.

Ik wilde het geld niet hebben, maar ik wilde er ook geen bezit mee verwerven. Ik wilde er, letterlijk, vanaf. Het voelde meteen als een last, als iets waar ik onder leed, als iets wat op mijn schouders drukte. Ik kon maar één manier bedenken waarop ik me ervan kon ontdoen: door het in de economie te laten verdwijnen, door er alleen, of bijna alleen, consumptiegoederen voor te kopen.

Geen ander bezit. Geen huizen, edelstenen, aandelen, kunstwerken of wat dan ook.

Een goed doel kwam niet aan de orde. Ik wilde zelfs niet goed doen met het geld, en eerlijk gezegd had (en heb) ik aan de

meeste goede doelen een hekel. Het geld was me in de schoot geworpen en ik kon maar één manier bedenken waarop ik me er voorgoed, en drastisch, van kon ontdoen: het teruggooien, de wereld in.

Dat zou nog een heel gedoe worden, overigens. Want geld heeft de akelige neiging geld te maken – alles wat je koopt van je geld vertegenwoordigt een waarde en sommige aankopen (huizen, sieraden, aandelen, kunstwerken, boeken) stijgen in waarde, waardoor je helemaal nooit van je geld afkomt –, voor veel mensen een fijn idee, maar voor mij een last.

Een plan. Ik had een plan nodig, een plan dat me zou helpen om die 26,6 miljoen zo snel mogelijk spoorloos te laten verdwijnen. Zo werd het 11 maart 2013. De eerste dag van de rest van mijn leven.

Ik moet, dat besef ik na deze wat onbesuisde entree, meer over mijn achtergrond vertellen. Nu ik dit woord opschrijf zak ik bijna door de grond van schaamte. Alsof ik een achtergrond zou hebben!

Mijn leven is van geboorte tot vandaag een verhaal van der tien in een dozijn; het enige wat me op de been hield was mijn idee van uniciteit. Omdat ik uniek dacht te zijn, was ik het ook. Zonder dat besef had ik me niet eens middelmatig gevoeld. Dan was ik al in de eerste klas van de kleuterschool van het dak gesprongen.

Sinds bijna twee jaar ben ik uniek, bijna uniek: ik ben iemand die een ongelooflijk grote som geld won, zomaar, na het kopen van een stukje papier. Een stukje papier dat me deed beseffen dat ik dat geld niet hoefde. Wat moest ik ermee? Het bevestigde mij in mijn walging, in mijn zelfhaat. Mijn vriend begon, toen ik het hem vertelde, honend te lachen, maar zijn ogen lachten niet mee.

De dagen na mijn winst probeerde ik een plan uit te werken dat me zou begeleiden richting een nuttige (en definitieve) besteding van het geld. Geen sinecure. Het was van groot belang om het geld dat ik had gewonnen helemaal op te maken, ik mocht geen bezittingen kopen die na mijn dood aan mijn erfgenaam zouden toevallen. Ik wilde, pathetisch gezegd, van de aarde verdwijnen zoals ik haar had betreden: zonder bezit.

Het opmaken van mijn (nieuwe) bezit werd mijn levensopgave. Alle dromen die ik ooit had over een onbezorgd leven bleken niet te kloppen. Geld verschaftte geen onbezorgde toekomst; het was bijna ondankbaar van mij, maar ik kon het niet anders zien. Geld was een zorg.

Ik had mezelf de laatste jaren bijna helemaal uitgewist, tot het winnen van een exorbitant hoog bedrag daar weer een einde aan maakte. Van een niet-vermogende sukkel was ik na een druk op de knop van een of andere computer veranderd in een zeer vermogende sukkel.

Dat is, geloof me, een flink verschil.

Het eerste wat ik deed was de huur opzeggen. De paar honderd euro die ik daar per maand aan uitgaf, dat schoot niet op. Ik boekte vervolgens een suite in het duurste hotel van de stad. De mij aangeboden korting, waar ik bij permanente bewoning recht op had, wees ik minzaam van de hand.

Leven in de betrekkelijke anonimiteit beviel me uitstekend. Een hotel is een goed geoliede machine en de gasten zijn de gewillige raderen die het mogelijk maken om vierentwintig uur per dag te draaien. Binnen de kortste keren was het ontbijt op de kamer een gewoonte en keek ik uit naar het diner, dat ik in het bij het hotel horende sterrenrestaurant nuttigde.

Ik zocht niet naar de romantiek van Sartre, die een groot deel van zijn leven doorbracht in wrakke hotelkamers of in ap-

partementen van een paar kamers, bang als hij was om zich te binden aan een huis. Een ideologie, dat lukte hem wel, maar een huis?

Ook de creatieve fictie van bijvoorbeeld het Chelsea Hotel deed me niets. Ik wilde anoniem leven en niet worden aangesproken op mijn beroep.

Het leger van adviseurs dat de loterij me op mijn dak stuurde, om me te helpen, kon ik me bijna niet van het lijf houden. Al die gladjanussen wilden dat ik mijn geld liet renderen, dat het, in plaats van werkeloos op een lopende rekening in het moeras van de vermogensbelasting weg te zakken, voor mij zou gaan werken. Op den duur mepte ik ze van me af zoals je dat in de zomer doet met vliegen die almaar om je hoofd draaien.

Een van die mannen had me aangeraden om aandelen te kopen. Alsof ik daar zin in had; misschien was ik erop ingegaan als hij me een fonds had kunnen aanraden dat binnen een halfjaar in zijn geheel was verdampt, maar dat bestaat niet. Met aandelen kun je alleen geld verliezen, niet kwijtraken.

Mijn moeder zei altijd: 'Geld is op voordat je weet dat je het had', maar 26,6 miljoen euro niet. Zelfs als je je alle genoegens die een dag kan bevatten, hebt toegestaan is er nog niet eens één procent van het geld verdampt. Daar komt bij dat ik mezelf die terechte maar lastige regel betreffende de nalatenschap had opgelegd. Ik had natuurlijk een paar schilderijen kunnen kopen van de een of andere artiest die in de mode is, tegen de klippen van de hel opbiedend tijdens allerlei veilingen, heethoofdige meebieders in wanhoop achterlatend, maar ook dat mocht niet, van mezelf. Bovendien was ik dan de eigenaar van de kunstwerken, die een waarde in geld vertegenwoordigden.

Ik overwoog nog om mezelf toe te staan de gekochte werken te vernietigen, maar daar kon geen sprake van zijn. Ook wat je niet nalaat is een spoor, en ik wilde van de wereld verdwijnen zonder iets na te laten – en wie kunstwerken vernielt, kan er nooit meer ongemerkt vandoor gaan. Die wordt, vroeg of laat, in een studie of een biografie van galeriehouders beschreven.

In het hotel woonden nog een paar mensen permanent. We vormden een merkwaardig groepje, de blijvers in een wereld die het moet hebben van mensen die meestal na één nacht vertrekken. We werden geduld door het leger schoonmakers, kamermeisjes, portiers, baliemedewerkers, koks en wie er verder allemaal rondliep in het grote gebouw, ooit een militair hospitaal, waar soldaten stierven aan syfilis en schotwonden.

Ik had met niemand, personeel of gast, persoonlijk contact. Er werd achter mijn rug over me geroddeld. Ze wisten niet wie ik was, hoe ik aan mijn geld was gekomen. Mijn persoonlijke verhaal, dat de meeste gasten in ruil voor een glimlach of een luisterend oor vrijwillig opdisten aan wie maar beschikbaar was, bleef een geheim, een van de mysteriën waar de nieuwsgierigsten onder het personeel en de vaste kern niet in vermochten door te dringen.

Dat werd me onthuld door een oude mevrouw die twee kamers bewoonde op de derde verdieping. Zij had haar fortuin gemaakt door haar man, die een hele winkelstraat bezat, althans de panden in die winkelstraat, langzaam maar doeltreffend dood te pesten. Daarna had ze de gebouwen verkocht en haar intrek genomen in het hotel. Hoe aardig ik haar ook vond, zelfs tegen haar liet ik niets los. Gek genoeg ergerde haar dat niet, of nauwelijks. Of ze liet het gewoon niet merken. Ze bleef aardig tegen me.

Toen ik jong was, vanaf mijn vierde, had ik het idee dat niets wat ik deed goed was. Zelfs als ik een slinger in elkaar plakte op de kleuterschool durfde ik die niet mee naar huis te nemen, bang als ik was dat mijn moeder het ding niet mooi zou vinden.

Op een dag nam ik toch een slinger mee en ze zei dat ze hem... mooi vond. Sterker, hij werd boven de foto van opa en oma gehangen, boven de verlovingsfoto die zo'n beetje het middelpunt was van het huis, of in elk geval van de huiskamer.

Ik zag aan de manier waarop mijn moeder zei dat het een mooie slinger was, dat ze loog. Nee, ze loog niet, ze deed tegen mij zoals je hoort te doen tegen een kind, en ik kon het niet geloven. Het lukte me gewoon niet om te bedenken dat die slinger best een heel klein beetje in orde was. Dat een slinger geen halszaak is.

Dat een gewone slinger boven de foto van opa en oma een mooi gebaar kan zijn.

Mijn eerste twee jeugdherinneringen. De eerste: ik heb nieuwe sokken en loop over het tegelpad naar de waslijn achter het huis. Ik kijk omlaag, trots op die sokken, ze zijn lang, het zijn bijna kniekousen. Ik voel me beter omdat ik iets nieuws draag.

Mijn tweede: een meisje dat op bezoek is (verre familie) zit op een deken in de tuin. Ze draagt een hagelwit jurkje. Haar moeder zegt: 'Ga maar spelen, maar kijk wel uit dat het jurkje niet vies wordt.' We durven allebei niet van de deken af te komen.

Ik weet niet wat voor kind ik was.

Uitgeven is wel degelijk gemakkelijk, tenminste, tot op zekere hoogte. Alles tot een ton gaat bijna vanzelf. Daarna wordt het werken. Dat merkte ik al snel, toen ik de fase van het eten in Barcelona, weekends in Londen en slapen in New York had gehad. Seks kopen is duur, maar je verbrast er geen 26,6 miljoen euro aan (het is een absurd bedrag, ook als je het in cijfers typt, 26.600.000).

Al snel begon het te vervelen, die strakke, glanzende lijven, die werden ingevlogen uit verre steden. De gladde praatjes, de bijna perfecte, glitterachtige, ingestudeerde seks. Eten dat alleen te betalen is voor mensen die, zoals ik, heel erg rijk zijn. Kleding die in Milaan wordt gemaakt door een man die meer verdient dan de CEO van een multinational.

Alles gaat op den duur vervelen, of eerlijk gezegd: al na een maand. Ik dacht dat ik het moreel ontspoorde leven zou gaan leiden dat me, na het opstoken van het geld aan geen sporen achterlatende luxe en weelde, in een zwarte put van walging en melancholie zou jagen; in de zachte, maar toch stevige armen van de *ennui*, die mij zouden omstrengelen en langzaam fijnknijpen en tot een hedendaagse variant op de decadente kunstenaar zouden omvormen – een decadent die na verloop van tijd toch weer existentialist zou worden, want hij stelde een *daad*.

Helaas, voor dat leven bleek ik totaal geen aanleg te hebben.

Ik verveelde me. Daar kwam het op neer.

Wat niet wil zeggen dat het, zeker in het begin, niet de moeite waard was. Met de taxi door Barcelona of Praag rijden, of van Praag naar Berlijn... het geeft een kick. Het eten is beter in een driesterrenrestaurant. De wijn overigens ook. En de kleding! Ik geloof dat ik aan de maatkleding gehecht ben geraakt.

De flat waarin ik meer dan dertig jaar woonde, het tweekamergeval dat mij in mijn vroege jeugd voorkwam als een paleis en de laatste jaren nog het meest weg had van een pakhuis vol jongensartikelen als boeken, cd's, dvd's, blu-rays, ooit gekochte kunstwerken van ongetwijfeld zeer veelbelovende kunstenaars en stapels tijdschriften en papieren. En overal stof en vuil dat ik liet liggen.

Een jaar of vijf geleden was ik, bijna van de ene op de andere dag, opgehouden met schoonmaken. Waarom? Ik weet het niet. Verwaarlozing ligt niet in mijn aard (dacht ik), en naar buiten toe bleef ik min of meer toonbaar. Mijn kleding was gewoon, voor een vrijgezel van in de veertig, mijn huis veranderde in een zwijnenstal.

Was ik in die tijd gelukkig? Nee, ik was niet gelukkig. Toch kan ik niet zeggen dat ik ooit ongelukkig was. Als student was ik, met veel geluk, en een urgentieverklaring die ik kreeg omdat mijn vriendin kort daarvoor was gestorven, in de net opgeleverde flat getrokken, als eerste bewoner van een tamelijk lelijk nieuwbouwproject op het terrein van het oude RAI-gebouw.

Iedereen verhuisde uit mijn blok, wegens sterfgeval of anderszins, behalve ik. Ik en een mevrouw van ver in de tachtig, die beneden me woonde. Eén keer per jaar vulde ik bij haar de verwarmingsketel met water. Daar kreeg ik een tientje voor. Eerst tien gulden, later tien euro. Die mevrouw heb ik achtergelaten. Ik hoop dat de nieuwe bewoner een beetje handig is.

Misschien ben ik in de wieg gelegd voor de omgang met oude tot zeer oude vrouwen. Dat zou verklaren waarom ik in mijn vorige woning en in het hotel vooral omgang heb met de zeer sterken, met de grijze golf die niets van me verwacht (hoop ik).

Jeugdige vrouwen, daar is het me nooit mee gelukt. Nou ja, gelukt... mijn grote liefde stierf, toen we allebei vijftientig waren, aan kanker. Haar doodsbed, waarop ze heeft liggen schreeuwen en protesteren, was lang en vervulde me, behalve met machteloze liefde, met haat. Haat omdat ze zo nodig dood moest gaan. Na haar heb ik geloof ik bijna nooit meer van iemand gehouden.

En helaas ook niet genoeg. Het was nooit genoeg, en dat lag zeker aan mij. Ik kon het niet, ik kon niet met iemand omgaan en me tegelijkertijd met haar verbonden voelen. Als ik er met iemand over sprak, gooide ik het op mijn overleden vriendin, beweerde ik dat ik met haar wel een relatie kon hebben, maar verder met niemand anders.

Een leugen. Natuurlijk had ik ook met haar, als we samen oud waren geworden, geen relatie gehad. Niet de relatie die we, volgens mij, hadden moeten hebben. Als de dood er niet tussen was gekomen.

Sinds haar dood was ik alleen. Daar kwam het op neer. Voor haar dood was ik ook alleen, maar met haar.

In het hotel waar ik woonde hoefde ik niet schoon te maken. Anders dan in mijn flat werd het hier voor me gedaan. Thuis waren er geen kabouters die het voor me deden, in het hotel was er een heel leger dat elke dag uitrukte om alles voor me in orde te maken.

Ik leefde in een tussenwereld. Omdat ik veel geld had (en nog steeds heb) hoefde ik me alleen maar druk te maken om de boeiende vraag: Hoe vul ik mijn dagen? Ik vulde mijn dagen vervolgens met het uitgeven van geld en met het bedenken hoe ik dat zo snel mogelijk kon doen. Schrijven deed ik niet meer.

Soms dronk ik iets in de bar. Daar zaten mijn lotgenoten. De rijken en de superrijken. En de toeristen die een kortings-

coupon hadden voor een verblijf. De zakenmannen die op een escortmeisje wachtten. Ach, wat waren ze verlegen als de diva van dienst zich uiteindelijk had gemeld. De dagjesmensen die het er eens van wilden nemen.

Op een dag kreeg ik een inzicht in mijn karakter. Ik was, besepte ik, gewoon niet in staat tot het stellen van daden. Leven. Niet gedaan. Ik schreef. Dat geld even wegpoetsen. Niet gedaan. Als ik iets moest dóén, liet ik dat na. Ik dreef op de omstandigheden, ik dobberde maar wat. Ik was gespeend van daadkracht. Een sukkel, nee, niet zozeer een sukkel als wel iemand die gedichten uit het hoofd kan citeren.

Wie heeft daar wat aan?

In een hotel wonen en een escortmeisje bestellen. Bijna had ik geschreven: Dat valt ook niet mee. Maar via internet en met gebruikmaking van je creditcardnummer is het zo gebeurd. Je kiest een meisje, belt het bureau, maakt geld over en een uur later staat ze voor je kamerdeur.

Het is de schaamte die me in het begin nog dwarszat, maar die legde ik snel af. Ik besepte dat het personeel binnen de kortste keren op de hoogte zou zijn van mijn handel en wandel, en dat ik die mensen niet kon uitleggen dat ik die meisjes bij mij noodde omdat ik van mijn geld af moest zien te raken. Dus liet ik het zoals het was.

Ik speelde bijna nooit wat bij ze klaar. Ze bekeken me met een mengeling van deernis en minachting, denk ik. Ik was hun niet al te lastige suikeroom en vormde geen enkele bedreiging voor hun lichamelijke integriteit. Ik was een hoerenloper maar ik kon niet lopen, ik was onmachtig in het kwadraat.

Het was niet de gewilligheid van de vrouwen en meisjes die me verbaasde. Het was de vanzelfsprekendheid waarmee

de uitwisseling tussen twee lichamen die volledig nieuw voor elkaar waren zich voltrok, die me, soms, bijna choqueeerde. Ik was er gewoon niet voor in de wieg gelegd, voor deze uitwisseling van bijna-intimiteit. Hoe grover het meisje deed, hoe beter.

Ik kon de nabijheid van de lichamen niet verdragen. Het was werk, ook voor mij. Het was een manier om van het geld af te komen, ik huurde ze in om de dagelijkse verbranding van mijn geld op gang te houden.

Het kostte me, daarnaast, letterlijk maanden om te wennen aan de mogelijkheden die het geld me bood, om er op een vanzelfsprekende manier mee om te gaan. Ik ben er nog niet aan gewend, denk ik; het is iets waaraan je van jongs af aan moet worden blootgesteld, aan geld; anders blijft het wezensvreemd.

Alles wat ik tot nu toe deed was zonder fundament, als je dat zo kunt zeggen. Ik heb nooit een plan gemaakt, een plan dat ik ten uitvoer kon brengen, op die manier lijn aanbrendend in mijn leven. Wat ik wilde doen, schrijven, heb ik gedaan. Tenminste, op mijn eigen manier. Zonder plan. Wat in me opkwam.

2

Ooit was ik dichter.

Schrijven is afschuiven.

Ik ben nooit een woorddrongen dichter geweest. Mijn jeugdvriend R., een van de grootste talenten van onze generatie, wel. Ik herinner me zijn eerste verhalen. Het was poëzie in proza, het waren eindeloze litanieën waarin de woorden elkaar verdrongen. Het ene was nog mooier dan het andere, en allemaal waren ze welgekozen. Ik benijdde hem.

Als ik iets wilde schrijven bleef ik na twee of drie zinnen steken. Of ik herwerkte de openingszin honderd keer, tot hij helemaal goed was, en dan wist ik vervolgens niet meer hoe nu verder. Tussen mijn zestiende en mijn drieëntwintigste schreef ik zo, een schrijver die niet verder kwam dan de eerste zin(nen).

De keuze voor de poëzie, die me altijd volkomen logisch leek, een keuze van het hart bovendien, was tevens een keuze

voor het fragment, voor het onaffe. Natuurlijk hoefde ik er niet aan te denken om lange teksten te maken. Die kreeg ik nooit rond. Daarom waren de tien tot zestien regels van het gedicht een uitkomst. Een klein hok waarin ik de paar dingen die ik te zeggen had (wat had ik te zeggen?) ook echt kon zeggen, in onontkoombare, glanzende, harde woorden.

De wens om te schrijven was groter dan mijn onmacht.

Toen ik drieëntwintig was kreeg ik door hoe het gedicht, voor mij, werkte. Binnen de beperking van een vastgesteld aantal niet al te lange regels bleek ik, bijna van het ene moment op het andere, in staat om een tekst te produceren die muziek maakte en een (beperkt) aantal lezers interesseerde. Daarna was het nog maar een kwestie van drie jaar voordat ik een echte publicatie op mijn naam had staan.

Ik dacht: dit is een eindpunt. Maar dat was een verkeerde gedachte. Of nee, de gedachte was niet verkeerd. Mijn aanneme dat het hier een eindpunt betrof, was verkeerd. Ik had verder moeten gaan, verder dan ik in mijn luiheid ging. Ik had niet mogen blijven hangen in het dichterschap.

Mijn vriend, die ik liet meelesen, vond de passage hierboven niet kunnen. Hij zei: 'Die passage over dichters is voor een roman aan de lange kant, hoor. Bedenk wel: je richt je nu tot een ander publiek dan in je andere werk. Dit zijn mensen die niet van bladzij tot bladzij genieten, maar een verhaal verteld willen krijgen om voor een avond of twee hun hypotheek te kunnen vergeten, dus hou goed de spanningsboog in de gaten!'

Wat is een dichter? Daar wordt soms behoorlijk zweterig en zweverig over gedaan. Dichtbundels worden nauwelijks verkocht, maar om de dichters hangt nog steeds dat merkwaardige fluïdum van heiligheid dat ze ergens, ooit, in de oudheid,

verdienden en tegenwoordig om onduidelijke redenen cadeau krijgen.

Waarom staan dichters zo hoog in aanzien? Omdat ze gedichten schrijven, en het schrijven van gedichten is heel iets anders dan het schrijven van proza – in het volksgeloof. Mensen willen graag bedrogen worden, en wie is daar beter voor toegerust dan de dichter? Hij speelt zijn rol van taalpriester meestal foutloos.

Of heb ik ergens een ontwikkeling gemist en is de dichter inmiddels ook al een paria, net als de romanschrijver? Staat hij niet hoger in aanzien dan, laten we zeggen, de gemiddelde kantoorclerk, dan iemand die een vastgesteld aantal handelingen dag in dag uit op routineuze wijze, als een gebedsmolen, herhaalt?

Het zou kunnen. Toch wordt er nog vaak, als de mensen het even niet meer weten, bij geboorte, dood en feestgedruis, een dichter bij gehaald, waarschijnlijk in de merkwaardige veronderstelling dat die het beter en in elk geval mooier kan zeggen dan de gemiddelde sterveling of prozaschrijver.

Ik ben de afgelopen jaren, tussen mijn veertigste en nu, ik nader de vijftig, tot de conclusie gekomen dat een tekst die in proza is geschreven superieur is aan poëzie. Altijd. Goed proza kan poëzie worden, als de auteur buitengewoon op dreef is, en de meeste poëzie blijft gewoonweg vlak, nietszeggend en braaf. Poëzie is nodig om proza op te tillen.

De onmacht van de meeste dichters is groot. Ze willen schrijven, maar ze kunnen het niet; ze kunnen alleen, op min of meer artistieke wijze, invuloefeningen maken, zo veel regels gevuld met zo veel ritmisch of metrisch aangeharkte regels.

Dichters zijn zwendelaars. Faustisch, dat wanen ze zich, maar laffe meelopers en luie donders, dat zijn het.